

15. Kouz R. Fyrma, rynek y pravo / R. Kouz; Per. s anhl. — M.: Novoe yzdatelstvo, 2007. — 224 s.
16. Nort D. Ponymanye protsessa tkonomycheskykh yzmeneniy / D. Nort; Per. s anhl. — M.: Yzd. dom Hos. un-ta — Vyshei shkoly tkonomyky, 2010. — 256 s.
17. Khan D. Planyrovanye i kontrol: kontseptsyia kontrolynga / D. Khan; Per. s nem. — M.: Fynansy y statystyka, 1997. — 800 s.
18. Khan D., Khunhenberh Kh. Planyrovanye y kontrol: Stoymostno-oryentirovanny kontseptsyy kontrolynha / D. Khan, Kh. Khunhenberh; Per. s nem. — M.: Fynansy i statystyka, 2005, — 927 s.
19. Folmut Khylymar Y. Ynstrumenty kontrolynha ot A do Y / Khylymar Y. Folmut; Per. s nem. pod red. y s predysl. M.L. Lukashevycha y E.N. Tykhonenkovo. — M.: Fynansy i statystyka, 2001. — 290 s.
20. Andriychuk V.H. Ekonomika pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu : pidruchnyk / V.H. Andriychuk. — K.: KNEU, 2013. — 779, [5] s.
21. Marks K. Kapytal. Krytyka polytycheskoi ekonomyy. T. 2, Knyha II. / K.Marks y F.Enhels. Yzd. 2-e, t. 24. — M.: Hospolytyzdat, 1961. — S. 1–648.
22. Mykhailova L.I., Halkin O.V. Kontroliuvannya diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv / L.I. Mykhailova, O.V. Halkin // Ekonomika APK. — 2012. — № 12. — S. 87–94.
23. Kropyvko M.F. Klasternyi pidkhid do upravlinnia silskym rozvytkom / M.F. Kropyvko // Ekonomika APK. — 2008. — № 5. — S. 55–58.
24. Malik M.I. Do pytannia staloho rozvytku silskykh terytorii // Ekonomika APK. — 2008. — № 5. — S. 51–55.

Статтю подано до редакції 12.02.15 р.

УДК 657

*I. I. Гончар, к.е.н., доцент
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

*I. I. Honchar, Candidate of science
in Economics (PhD), Associate professor
SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»*

FEATURES OF THE INTERNAL CONTROL OF ADMINISTRATIVE COSTS

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто поняття внутрішнього контролю, складові елементи внутрішнього контролю, наведено сутність внутрішнього контролю адміністративних витрат підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: внутрішній контроль, адміністративні витрати.

ANNOTATION. The article deals with the concept of the internal control components of internal control, internal control are the essence of the administrative costs of the enterprise.

KEYWORDS: internal control, administrative costs.

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах, коли діяльність підприємств супроводжується різноманітними ризиками, а зовнішній фінансовий контроль не задовольняє потреби власників і керівників підприємств в отриманні інформації про реальний стан справ на підприємстві і напрями його поліпшення, виникає необхідність налагодити інші, дієвіші види контролю, одним з яких виступає внутрішній контроль.

Саме служба внутрішнього контролю призначена для вдосконалення організації й управління виробництвом, виявлення і мобілізацію резервів його зростання з метою підвищення кінцевих результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Внутрішній контроль досліджували у своїх працях науковці: Бутинець Ф.Ф., Валув Б.І., Максимова В.Ф., Шевчук В.О., Виговська Н.Г., Калюга Є., Пантелеєв Б., Усач В., Белік В.Д., Зубчик В.М. та інші. У той же час і на сьогодні залишаються невирішеними окремі аспекти обліку, а отже і контролю окремих видів адміністративних витрат, як, наприклад, представницьких.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо визначення сутності внутрішнього контролю адміністративних витрат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з МСА 315 «Розуміння суб'єкта господарювання та його середовища та оцінка ризиків суттєвих викривлень» внутрішній контроль є процесом, який визначається і на який впливають особи, наділені повноваженнями управління та найвищого управління, а також інший персонал, який надає обґрунтовану впевненість щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансової звітності, ефективності діяльності та дотримання застосованих законів та нормативних актів. Це означає, що внутрішній контроль визначається і реалізується для усунення визначених ризиків бізнесу, які загрожують досягненню будь-якої з цих цілей [1].

Основною метою контролю є забезпечення успішного здійснення поставлених завдань і виявлення помилок у господарській

діяльності. Внутрішній контроль покликаний розраховувати відхилення та досліджувати їх суть і причини виникнення, давати їм відповідну оцінку та готувати на підставі цього проекти управлінських рішень, а згодом — і оцінювати ступінь виконання прийнятих управлінських рішень та їх результативності [2, с. 119].

Адміністративні витрати становлять значну питому вагу в структурі непрямих витрат у цілому по підприємству і детальний їх аналіз дасть можливість керівництву знаходити шляхи їх оптимізації. Управління витратами складається з таких етапів (рис. 1).

Раціональне планування витрат і досягнення їх оптимального рівня при виконанні будь-яких робіт у підрозділах підприємства, дають можливість підвищити ефективність управління та впливають на організацію ефективної системи управлінського обліку в цілому. Адміністративною базою впровадження якого, відповідно до Міжнародної практики, є визначення на підприємствах «центрів відповідальності», під якими розуміють сегмент у межах якого встановлюється персональна відповідальність за виконання доведених показників [3].

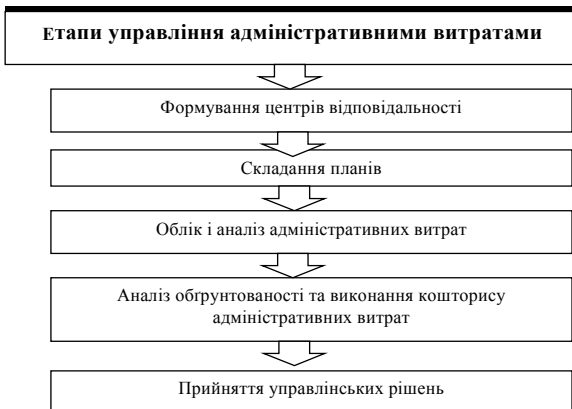


Рис. 1. Етапи управління адміністративними витратами [3]

Виділення центрів відповідальності адміністративних витрат і ведення їх обліку з метою прийняття ефективних рішень має позитивний результат який проявляється у:

- можливості точного планування та обліку витрат і результатів;
- закріпленні персональної відповідальності та контролю за невиробничими витратами;

➤ своєчасному поданні інформації про дані витрати з метою виявлення загальної суми їх економії при організації виробництва та реалізації продукції; можливих перевитратах і через чітку провину вони допущені;

➤ сприяє, з одного боку, підвищенню рівня відповідальності керівників на місцях виникнення, а з іншого — більшій свободі та ініціативі у прийнятті управлінських рішень;

➤ сприяє списанню шляхом прямого віднесення їх на аналітичні рахунки даних центрів, що в свою чергу, створює умови для більш точного розподілу за об'єктами калькулювання.

Організація внутрішнього контролю адміністративних витрат повинна бути цілісною єдиною системою взаємопов'язаних способів, прийомів і методів, які охоплюють увесь комплекс контрольних процедур, починаючи з формування інформаційної бази, проведення контрольних дій і закінчуючи узагальненням результатів контролю, а тому, основними шляхами подальшого удосконалення є: [4]

– вибір оптимальної за складом та обсягом інформаційної бази, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед внутрішнім контролем;

– розробка та запровадження удосконалених способів, прийомів і методів контролю, найбільш адаптованих до завдань контрольної перевірки;

– розробка та запровадження раціональної технології вирішення завдань внутрішнього контролю, що забезпечить злагоджене функціонування його цілісного механізму.

На підприємстві можуть бути виділені такі типи центрів відповідальності: — центр витрат — структурний підрозділ або група підрозділів підприємства, керівники яких відповідають тільки за витрати;

– центр доходів — структурний підрозділ або група підрозділів підприємства, керівники яких відповідають за отримання доходів;

– центр прибутку — структурний підрозділ або група підрозділів підприємства, керівники яких відповідають одночасно за витрати і доходи підрозділу;

– центр інвестицій — структурний підрозділ або група підрозділів підприємства, керівники яких відповідають не тільки за витрати і доходи, але й за ефективність використання інвестицій.

Найефективнішим є центр відповідальності, який використовує мінімальну кількість ресурсів для досягнення поставлених цілей.

При складанні бюджету адміністративних витрат необхідно враховувати, що витрати підприємства, пов'язані з організацією і проведенням прийомів, презентацій належать до категорії «представницькі витрати» [5].

При плануванні витрат на виконання платних послуг, що надаються підрозділами Державної пожежної охорони МНС України [6].

Ключовими серед вище зазначених етапів є облік і аналіз, оскільки саме на даному етапі відображається реальна вартість витрат, яка і впливає на подальші етапи управління ними.

Ведення обліку адміністративних витрат за центрами відповідальності та загальний кошторис адміністративних витрат за певний період часу служать вихідною інформацією для матеріального заохочення працівників підрозділів за економію і раціональне використання адміністративних витрат і забезпечують інформацією керівництво щодо застосування санкцій до винуватців у перевищенні планових сум адміністративних витрат [7, с. 142–147].

При перевірці виконання кошторису витрат не можна всю отриману економію віднести на рахунок підприємства, так само як і всі допущені перевитрати оцінювати негативно. Оцінка відхилень фактичних витрат залежить від того, які причини викликали економію або перевитрачання за кожною статтею витрат. У ряді випадків економія пов'язана з невиконанням передбачених заходів щодо покращання умов праці, техніки безпеки, підготовки та перепідготовки кадрів тощо.

У процесі аналізу повинні бути виявлені непродуктивні витрати, втрати, які можна розглядати як невикористані резерви зниження собівартості продукції.

При оцінці виконання плану адміністративних витрат, можливі такі причини змін витрат:

- зміна масштабів управлінської діяльності (чисельності працівників, тарифних ставок, рівня доплат тощо), управлінські рішення,
- понаднормовий час роботи,
- зміна цін на матеріали, сезонність,
- зміна цін на енергоресурси,
- зміна витрат на оплату праці, кількість працівників управлінського сектору,
- вартість необоротних активів,
- методика нарахування амортизації,
- ремонт, складність робіт, простої, зношеність.

Основними умовами ефективного функціонування механізму управління адміністративними витратами підприємств є:

— готовність керівництва підприємства до певних змін і роботи в нових умовах господарювання;

— наявність менеджменту, який здатен результативно проводити процес управління витратами;

— наявність нормативно-правової бази, яка б окреслила головні аспекти функціонування цього механізму [8, с. 12–13].

Слід зауважити, що для досягнення поставлених цілей слід:

— забезпечити суворий контроль за цільовою спрямованістю витрат і доцільністю їх здійснення;

— віднести витрати на врегулювання судових спорів до витрат майбутніх періодів, оскільки вигоди чи втрати по них отримуються в результаті судового засідання, а не в результаті досудового слідства;

— віднести витрати на сплату екологічного податку до складу витрат виробництва, оскільки забруднення навколишнього середовища здійснюється в процесі саме виробництва.

— встановлення більш чіткого та обов'язкового покарання в разі неправильного документального оформлення і невчасного відображення в реєстрах обліку витрат діяльності та в разі надання неповної і недостовірної інформації про витрати діяльності для потреб управління.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що забезпечення ефективного управління витратами обумовлює потребу в якісній організації внутрішнього контролю, який у свою чергу дозволить не тільки відшукати резерви зменшення витрат, а й відчутно збільшити результати діяльності, оскільки адміністративні витрати посідають вагомe місце в загальній сумі витрат торговельних підприємств.

Висновки. Належна організація внутрішнього контролю сприяє більш ефективній діяльності підприємства, підвищуючи відповідальність працюючих за свої вчинки, запобігаючи виникненню негативних явищ, пов'язаних з діяльністю підприємства. Також ефективний внутрішній контроль може зменшити витрати компанії та забезпечити їй позитивний кінцевий результат.

За результатами проведення контролю доцільно скласти звіт керівництву, у якому має бути викладено загальні висновки та розроблено відповідно до них рекомендації щодо організації належного обліку адміністративних витрат.

Саме систематичне здійснюваний суб'єктом внутрішній контроль адміністративних витрат дає вчасно виявити (чи запобігти)

всі порушення, відхилення, не потребуючи значного контролюючого апарату чи великих витрат.

Література

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2012 року, частина 1. – К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, 2013. – 1018 с.

2. *Гуцаленко Л.В, Штельмах Л.О.* Система внутрішнього контролю: сучасний стан та шляхи вдосконалення // Збірник наукових праць ВДАУ/ Редколегія: Серeda Л.П. (головний редактор) та інші. — Вінниця, 2009. — Випуск 38. — 388 с.

3. *Левицька С.* Практичні аспекти впровадження управлінського обліку / С. Левицька // Науково-практичний журнал Бухгалтерський облік і аудит. — 2011. — № 6. — С. 34—44.

4. *Марценюк Р.А.* Облік і контроль витрат тривалого зберігання сільськогосподарської продукції на підприємствах сфери обігу / Р.А. Марценюк // Вісник Львівської комерційної академії / ред.. кол.: Бпашнянін Г.І., Кулик П.О., Шевчук В.О. та ін... — Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2014. — Вип. 44. — С. 42—45.

5. Наказ МФУ «Про затвердження норм коштів на представницькі цілі, рекламу та виплату компенсації за використання особистих легкових автомобілів для службових поїздок та порядок їх витрачання» від 12.11.1993 р. №88.

6. Постанова КМУ «Перелік платних послуг, що можуть надаватися підрозділами Державної пожежної охорони Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи» від 15.05.2000 р. №798.

7. Планування діяльності підприємства / Тарасюк Г.М., Шваб Л.У. Навч. посіб. — К.: Каравела, 2003. — 427 с.

8. *Ковтун Т.В.* Система внутрішнього контролю як невід’ємний елемент операційної системи підприємства / Т.В. Ковтун // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — № 6. — Т. 1. — С. 65—170.

Reference

1. Mizhnarodni standarti kontrolju jakosti, auditu, ogljadu, inshogo nadannja vpevnenosti ta suputnih poslug, vidannja 2012 roku, chastina 1 (2013) Kyiv: Mizhnarodna federacija buhgalteriv, 1018.

2. *Gucalenko L.V, Shtel'mah L.O.*(2009) Sistema vnutrishn'ogo kontrolju: suchasnij stan ta shljahi vdoskonalennja // Zbirnik naukovih prac' VDAU. — Vipusk 38. — 388.

3. *Levic'ka S.*(2011) Praktichni aspekti vprovadzhennja upravlins'kogo obliku // Naukovo-praktichnij zhurnal "Buhgalters'kij oblik i audit". — 6. — 34-44.

4. *Marcejuk R.A.* Oblik i kontrol' vitrat trivalogo zberigannja sil's'ko-gospodars'koyi produkciji na pidpriemstvah sferi obigu (2014) // *Visnik L'vivs'koї komercijnoi akademii.* — Vip. 44. — 42-45.

5. Nakaz MFU «Pro zatverdzhennja norm koshtiv na predstavnic'ki cili, reklamu ta viplatu kompensacii za vikoristannja osobistih legkovih avtomobiliv dlja sluzhbovih poїzdkok ta porjadok ih vitrachannja» vid 12.11.1993 r. № 88.

6. Postanova KMU «Perelik platnih poslug, shho mozhut' nadavatisja pidrozdilami Derzhavnoi pozhezhnoi ohoroni Ministerstva z pitan' nadzvichajnih situacij ta u spravah zahistu naselennja vid naslidkiv Chornobil's'koї katastrofi» vid 15.05.2000 r. №798.

7. Planuvannja dijəl'nosti pidpriemstva (2003). — Kyiv: Karavela, 427.

8. *Kovtun T.V.* Sistema vnutrishn'ogo kontrolju jak nevid'emnij element operacijnoi sistemi pidpriemstva (2009) // *Visnik Hmel'nic'kogo nacional'nogo universitetu.* — 6. — T. 1. — 65—170.

Статтю подано до редакції 11.02.15 р.

УДК 657

О. В. Грищенко, к.е.н.,
*Первомайський політехнічний
інститут НУК ім. адм. Макарова*

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

O. V. Gryshchenko Ph.D. in Economics
*Pervomaisk polytechnic institute of National
University of shipbuilding
named after admiral Makarov*

THE SPECIAL CHARACTERISTICS OF PERFORMANCE AUDIT OF OPERATING ACTIVITY OF DAIRY MILK PROCESSING PLANT

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто особливості аудиту ефективності операційної діяльності молокопереробних підприємств і фактори, які впливають на його проведення

КЛЮЧОВІ СЛОВА: аудит ефективності, операційна діяльність, молокопереробне підприємство

ANNOTATION. This article presents the special characteristics of performance audit of operating activity of dairy milk processing plant and the factors, having an effect on its realization.

KEY WORDS: performanceaudit, operating activity, dairy milk processing plant